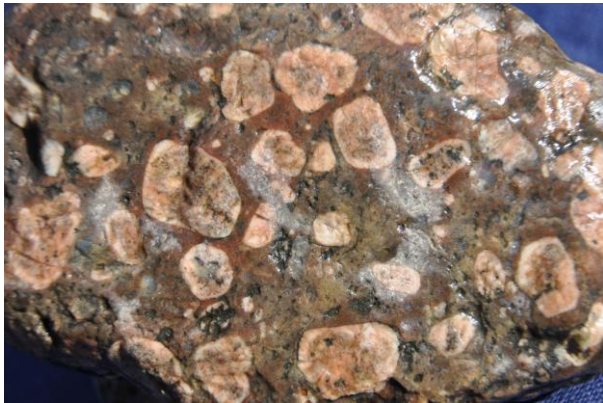

Nieuwsbrief 45 van de zwerfsteengroep mei 2011

Op 9 mei hadden we als onderwerp porfieren uit Zuid-Zweden. Gelet op het feit dat dit voornamelijk de Paskallavik groep betrof hadden Rob en Louis ook diverse porfieren uit de rest van Zweden meegenomen.

We noemen een gesteente porfirisch als het gesteente uit twee generaties kristallen is opgebouwd. Grotere, de eerstelingen die zich in een grondmassa bevinden die uit veel kleinere kristallen is opgebouwd. Als die kleinere kristallen met het blote oog zichtbaar zijn spreken we van een granietporfier, is dit niet het geval dan is er sprake van een porfier. Porfieren ontstaan als ganggesteente of als uitvloeïngsgesteente of als ignimbriet. Opgemerkt dient dat van der Lijn in het Keienboek de Paskallavik een granietporfier noemt, terwijl Zandstra in zijn boeken het over de Paskallavik porfier heeft. Kennelijk had van der Lijn zeer goede ogen.

Paskallavikporfier
v.p. Haddorf 1983
collectie: J.Dreef

De Paskallavik groep uit Zuid-Zweden bestaat uit de Paskallavik porfier, de Emarp porfier, de Högsrumporfier en de Nymåla porfier. Paskallavik is een klein plaatsje aan de Oostzeekust even ten zuiden van Oskarshamn. Uit Oskarshamn vertrekt de veerboot naar Gotland. Paskallavik heeft een kanaal dat als haven voor de pleziervaart dient. In de kanaalkade zijn tot 1 meter grote Paskallavikporfieren verwerkt. De Högsrumporfier en de Nymåla porfier zijn vrij zeldzaam, maar Louis en Jaap konden er enkele tonen. Totaal anders oogt de Lonnebergaporfier, een donker onopvallend gesteente. De laatste Zuid-Zweedse porfier is de kristalzuilen porfier, die geen van ons in de verzameling heeft, of althans als zodanig heeft herkend.

Lonnebergaporfier
v.p: Lübeckerbocht 1998
collectie: J.Dreef

Uit Dalarna komen diverse fraaie porfieren zoals de Älvdalenporfieren, de Dalarneporfieren, de Heden-porfier, de Bredvad porfier, de Gustavporfier, de grönklittporfier en de Kallberget porfier.. Veel exemplaren werden gezaagd en geslepen getoond, erg mooi. De Kallbergetporfier kun je beter op het verweringsvlak bestuderen.

Rob showde diverse Rödoporfieren, fraaie en veelal zeldzame vondsten.

Hoog uit het noorden stamt de Ragunda pseudosferoliet porfier waarvan Rob een fraai exemplaar liet zien.

Dan nog de Oostzeeporfieren. De bruine en de rode, waarvan de laatste in diverse typen.

Literatuur:

- Het Keienboek 6-e druk door P.v.d.Lijn
- Steine aus das Norden door Smed/Ehlers
- Kristalline Geschiebe aus der nordischen Vereisungen door J.Hesemann
- Geologischer Führer für den norddeutschen Geschiebesammler door W.Schulz
- Noordelijke kristallijne gidsgesteenten door J.G.Zandstra
- Platenatlas van noordelijke kristallijne gidsgesteenten door J.G. Zandstra
-

J.D.